

Radio-Beograd 2

Emisija KULTURNI KRUGOVI, tematski prilog "Ars sonora"

22. novembar 2010.

Tekst: Zorica Premate

..." ..." Kompozitor Milan Mihajlović, tada predsednik Udruženja, u svojoj kratkoj pozdravnoj reči kojom je i zvanično otvorio festival. Bilo je to iste te večeri, na početku drugog koncerta Tribine koji je održan u BITEF-Teatru. Njegov idejni tvorac, spiritus movens i član izvođačkog ansambla, pijanistkinja Nada Kolundžija, osmislila je neodoljivo šarmantno i produhovljeno koncertno zbivanje pod nazivom „Muzički cirkus Džona Kejdža – Kuća puna muzike“. To je i zaista bila kuća puna muzike jer je režiser, gost iz Sjedinjenih Država, Skot Filding, od pozornice načinio satijevsko-dalijejsku sobu, domaći prostor sa naslonjačom, lampom, vatrom u mangalu, stolom punim posuđa i udaraljki, hranom i pićem, klavirom, nekoliko tranzistora, i orgonim ekranom za video-projekcije. Odmah je bilo jasno da ovo nisu bile vežbe iz mešanih medija, već umetnička prezentacija autorskog tima gde su svi učesnici delovali usklađeno i uigrano, i sami obodreni i zadovoljni svojim kreativnim učinkom. Svakako najbolje veče ovogodišnje Tribine u potpunosti su proželi i koncert i pozorište, prelamajući taj miks kroz lik i delo velikog muzičkog buntovnika i filozofa Džona Kejdža. U celu stvar umešali su se i naši kompozitori Katarina Miljković, svojim ostvarenjem „Gliding“ za traku i Miroslav Miša Savić delom „Euro-Cage“. Obe kompozicije bile su, u duhu cele ove neverovatno inspirativne večeri, prožete i prožimale su se sa Kejdžovom muzikom koja se, takođe, naslojavala sama na sebe. Kompozicije iz raznih razdoblja Kejdžovog stvaralaštva, dela različitih estetskih stavova i raznih izvođačkih sastava, izvodila su se i sukcesivno i simultano, preklapajući se međusobno. Pratio ih je živi snimak na video-bimu, snimak „iz ruke“ kamermana koji se kretao po ovoj neobičnoj „muzičkoj kući“ i emitovao video-sadržaj bez vremenske distance, kao TV prenos. Tako smo, uz zbivanja „uživo“ mogli to isto, sagledano partikularnim okom kamere, da posmatramo i u digitalnoj verziji, kao hiperrealističku verziju same stvarnosti koja nadržava samu sebe pod našim dvostrukim pogledom, onim vlastitih očiju i okom kamere. To je i zvučanju davalo dodatnu oneobičavajuću dimenziju višestruke sadašnjosti, pogotovo što je dizajn ukupnog zvuka koncerta podrazumevao nivoe bez pojačanja, kao na klasičnom koncertu, potom veštački pojačanog zvuka, kao i amplifikovanih zvukova sa digitalnog zapisa. Da bi neprozirnost fantastike „kuće zvukova“ bila još veća, tu je uvek bila i čisto muzička igra sa zvukom i njegovim poreklom: šta je proizvelo konkretan zvučni podatak – klasičan instrument, preparirani instrument, neki običan kućni predmet, sam ambijent koji zvuči svojim fizičkim postojanjem, ili digitalna tehnologija?

Veliki mag običnih stvari koje je pretvarao u neobičnu muziku, Džon Kejdž je takođe dobio vlastitu impersonalizaciju, glumca Svetozara Cvetkovića, koji je u ovu vedru, opuštenu i smirenu atmosferu uneo teatarski čin par-excellance – jedan pravi pozorišni lik. Tako je spoj koncerta i pozorišta postao zaista nešto više od obe ove forme, zapravo priča sa elementima spektakla, ali bez spektakularnosti, priča o velikoj ikoni muzike 20.veka, Džonu Kajdžu i njegovoj umetnosti. Bio je to i hommage, i njegova stvaralačka interpretacija i nadgradnja kao delo o delu. Vođena sluhom i instinktom režisera Skota Filinga i nenadmašne Nade Kolundžije, u „kući punoj muzike“ smenjivala su se i naslojavala razna Kejdžova ostvarenja iz svih perioda njegovog stvaralaštva: odlomak svite za klavir-igračku, i to još u toku govora kojim je Milan Mihajlović otvorio festival, a potom i odlomak iz ostvarenja „Living Room music“, pa „Totem Ancestor“ uz „Story“ za volkani kvartet, uz koji je puštena i traka sa kompozicijom „Gliding“ Katarine Miljković, pa „Our Spring Will Come“, potom 4 minuta i 33 sekunde tišine, pa „Nauh apon naht“ u kojoj je pevala Katarina Jovanović, pa III stav iz dela „Amores“ za udaraljke, pa zvuk flaša, šerpi i kravljeg zvona u „Double Music“, pa ozvučene školjke i pucketanje vatre u „Inlets“, pa pevani „Flower“, onda „Radio Music“ za šest tranzistora, pa „Rjoandži“, ili japanski vrtovi za trombon-solo, da bi se veče privelo kraju ostvarenjem „In a Landscape“ za preparirani klavir uz koji je paralelno išla i kompozicija „EuroCage“ Miše Savića. Tako se ostvario i Kejdžov stav o uticaju slučaja i nekontrolisanih uslova prilikom smišljanja, izvođenja i slušanja muzike. Osim pijanistkinje Nade Kolundžije, soprana Katarine Jovanović i glumca Svetozara Cvetkovića, izvođači su bili i izvrsni članovi grupe „Prerađivačka industrija muzičkog materijala“, kao i mnogobrojni saradnici na izradi i emitovanju video, filmskog i slajd-materijala, kao i majstori zvuka i svetla kojima je vešto i inspirisano upravljao režiser Skot Filding, pravi junak ovog naobičnog teatarskog koncerta...